Oponentský posudek bakalářské práce Tomáše Novotného *„S.H.A.R.P. – Skinheadi proti rasovým předsudkům. Příklad současné Prahy“*. Praha, Fakulta humanitních studií UK 2011, 79 s. včetně příloh

Bakalářská práce Tomáše Novotného se věnuje v českém prostředí stále spíše opomíjené problematice subkultur, konkrétně jednomu směru skinheadské subkultury, tzv. SHARP. Za cíl si klade popsat subkulturu SHARP v Praze s ohledem na sdílený subkulturní styl a subkulturní ideologii.

Hned v úvodu bych chtěl zmínit, že práci považuji za celkově zdařilou. Je dobře rozvržená, autor pracuje systematicky, na úrovni bakalářské práce teoreticky i metodologicky adekvátně a na základě analýzy dochází k zajímavým zjištěním. Přesto však mám k formě i obsahu práce některé významné připomínky.

První připomínka se týká teoretického zakotvení práce. Nelze říci, že by práce nebyla teoreticky podložená (na úrovni odpovídající bakalářské práci), přesto by však znalost dalších titulů autorovi umožnila lépe interpretovat závěry své analýzy. Týká se to zejména práce Davida Muggletona *Inside Subculture*, která ukazuje proměny tradičních subkultur v tzv. post-subkultury, které jsou charakteristické svou nejednotností, výraznou individualitou a hybriditou, ovšem aniž by kvůli tomu přestaly být subkulturami (jak autor z těchto chrakteristik vyvozuje).

Druhý koncept, který by autorovi výrazně interpretačně pomohl, je koncept tzv. idiokultury *Gary A. Finea*. V závěru totiž autor dochází k výsledku, že SHARP jako subkultura neexistuje, mimo jiné proto, že neexistují žádné SHARP crew (s. 60). Právě analytické odlišení konceptu idiokultury (SHARP crew) a subkultury (SHARPs v Praze) by mu pomohlo se s absencí crew (tzn. idiokultury) vyrovnat, aniž by to znamenalo neexistenci SHARPs (subkultury), jak autor tvrdí. Skutečnost, že se členové subkultury neorganizují (s.59) není důkazem toho, že nejsou členové subkultury. Domnívám se, že se autor v tomto ohledu nechává příliš ovlivnit svými informátory, z jejichž výpovědí je zřetelný „stesk pro zlatém věku“ (ovšem aniž by tuto výsostně emickou perspektivu deklaroval právě jako emickou).

V souvislosti s teoretickým ukotvením si neodpustím ještě jednu poznámku: označovat jedno z klasických děl CCCS a v podstatě „bibli“ subkulturních studií, Hedbidgeovu *Subculture: The Meaning of Style*, za dílo na pomezí odborné a populární literatury považuji buď za projev velké troufalosti nebo zásadní neznalosti.

Další připomínka se týká jednoho ze stěžejních konceptů, s nímž autor pracuje, tzv. subkulturní ideologie (co to znamená „být SHARPem“). Ačkoliv jej autor definuje jako soubor postojů (v plurálu), hodnot a norem, v samotném textu s ním pracuje ve velmi zúženém významu – buď jako s politickým přesvědčením (s. 59) nebo jako s postojem (v singuláru) (s. 44). Toto zúžení významu jej potom vede k tvrzení, že SHARP nemají společnou subkulturní ideologii (s. 59), jelikož mají odlišné politické názory. Namísto tohoto tvrzení by bylo užitečné snažit se nalézt, co tvoří subkulturní ideologii, jež je SHARPům společná, když to není politické přesvědčení.

V této souvislosti by autorovi mohlo výrazně pomoci, kdyby se zaměřil na emickou perspektivu rasismu jako fenoménu, vůči němuž se jeho informátoři vymezují. Autor sice rasismus eticky definuje (dle Giddense [s. 55] a zároveň zde vhodně aplikuje Mertonovu teorii postojů majority k minoritám[s. 57]), ovšem právě to, co pro SHARPy samotné znamená být/nebýt rasista by autorovi mohlo pomoci osvětlit subkulturní ideologii SHARPů.

V souvislosti s emickou perspektivou bych chtěl upozornit také na to, že je třeba ji striktně odlišit od perspektivy etické. Emický termín „kult“, který informátoři běžně užívají, nelze jednoduše přejmout a užívat jej jako etický (analytický) pojem (s. 43 a další), vzhledem k tomu, že v etické perspektivě má tento termín obsah radikálně odlišný od toho, jak s ním zacházejí informátoři (a autor).

Při popisu subkulturního stylu se autorovi nepodařilo překonat pouhou deskripci a nepokusil se o zachycení významů, které jsou jednotlivým součástkám stylu přikládány, což považuji za velkou škodu. Částečně se o to pokusil pouze u tetování, i když i zde jen v náznaku (crucified skinhead, s 51).

Z textu je patrné, že je autor se zkoumanou problematikou velmi dobře obeznámen (i když spíše v aktérské než vědecké rovině) a nelze mu upřít patřičný vhled. Na druhou stranu ovšem patrně z tohoto důvodu často není dostatečně explicitní, nechává myšlenky nedořečené a nechává čtenáře, aby si domýšlel. To se týká např. ukázek textů skupiny Orlík (s. 23), zmínce o projektu FARE a nákupu dresů pro Bohemians (s. 28), aféry skupiny Disdainful (s. 48) či mýtu s o barvě tkaniček (s. 60). Nejpatrnější je to pak v případě některých emických termínů, které v textu nikde nevysvětluje (např. střihoun, stapressky, kabát zombie, trilby hat, harrington, apod. [s. 48-49]).

Další připomínky se již týkají pouze formální stránky. Práci se nevyhnuly překlepy, které v některých případech mění smysl sdělení (např. RAR místo RAC, s. 11), autor také vytrvale píše za viz tečku. Nejednotné užívání slovesného času vede někdy k nejasnostem, kdy autor hovoří o minulosti a kdy o současné situaci. Poslední připomínka se týká použitého slohu, který někdy příliš sklouzává do žurnalistických obratů, na které, přiznám se, jsem poněkud alergický – např. s. 20 „při studiu pramenů jsem si ale povšiml zajímavé věci....“, s. 22 „je plný zajímavých rozhovorů“, s. 23 „zaujal mě především jeden [dopis]“, s. 56 „v této souvislosti jsem si vzpomněl na kapitolu“ (s. 56).

I přes tyto kritické připomínky se domnívám, že předkládaná práce je významným příspěvkem ke studiu subkultur. Celkově se domnívám, že práce splňuje požadavky kladené na absolventskou práci, doporučuji ji proto k obhajobě a na základě výše zmíněných připomínek navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze 24.8.2011

Mgr. Martin Heřmanský